

Uznesenie Európskeho výboru regiónov – Návrhy Európskeho výboru regiónov v súvislosti s pracovným programom Európskej komisie na rok 2021

(2020/C 324/03)

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV

so zreteľom na:

- Upravený pracovný program Komisie na rok 2020 ⁽¹⁾,
- protokol o spolupráci s Európskou komisiou z februára 2012,
- priority VR na jeho päťročné funkčné obdobie (2020 – 2025),

nabáda Európsku komisiu, aby prostredníctvom svojho pracovného programu na rok 2021 vykonala tieto opatrenia:

1. reagovala na varovný signál, ktorý vyslala kríza spôsobená pandémiou COVID-19, tak, že sa v rámci modelu sociálneho trhového hospodárstva bude klásť väčší dôraz na sociálne blaho a environmentálnu udržateľnosť a zároveň sa zohľadnia ciele OSN v oblasti udržateľného rozvoja;
2. zabezpečila, aby sa stratégia obnovy po pandémii zameriavala na ochranu zdravia európskych občanov a obnovu hospodárskeho rastu v EÚ, a to v plnom súlade s cieľmi zelenej dohody a so záväzkami, ktoré prijala EÚ v rámci Parížskej dohody. Pri vykonávaní európskych právnych predpisov v oblasti klímy sa musí uznať geografická, hospodárska a sociálna rozmanitosť území Európy v plnom rozsahu a musí sa posilniť zásada viacúrovňového riadenia pri prechode na klimatickú neutralitu;
3. spolupracovala s VR na zvyšovaní viditeľnosti a verejnej podpory takýchto opatrení prostredníctvom rámca jeho iniciatívy *Green Deal Going Local* (zelená dohoda na miestnej úrovni);
4. začlenila aspekt zdravia do rámca zelenej dohody tak, že bude podporovať zdravý životný štýl pre všetkých, ďalej skúmať existujúce prepojenia a synergie medzi zdravím, životným prostredím, energetikou, hospodárstvom, zamestnanosťou, konkurencieschopnosťou a ochranou klímy, a zároveň navrhne jasnú stratégiu na vybudovanie odolných území, hospodárstiev a spoločností v období po pandémii v rámci cieľov OSN v oblasti udržateľného rozvoja;
5. podnikla ďalšie kroky na zníženie zaťaženia vnútroštátnych, regionálnych a miestnych orgánov pri ich úsilí riešiť krízu súvisiacu s ochorením COVID-19 a využiť všetky dostupné finančné prostriedky na pomoc pri uspokojovaní potrieb európskych systémov zdravotnej starostlivosti. Rýchle šírenie vírusu vystavilo zdravotnú a sociálnu starostlivosť zvýšenému tlaku. Zároveň je však potrebné pripraviť sa aj na „druhú vlnu“ epidémie. Pokiaľ ide o cezhraničné plánovanie opatrení na zvládanie pandémie, mali by sa podporovať regionálne krízové štáby pozostávajúce zo všetkých úrovní riadenia, ktoré konajú podľa stavu nariadení, a nezastavujú sa na hraniciach jednotlivých štátov;
6. spolupracovala s VR pri zvyšovaní informovanosti a kapacít riadiacich orgánov s cieľom čo najlepšie využiť príležitosti súvisiace so zelenou dohodou a zároveň podporiť ľahší prístup miestnych a regionálnych samospráv k finančným prostriedkom EÚ na splnenie cieľov zelenej dohody a najmä podporiť pohraničné oblasti urýchlením zavedenia mechanizmu riešenia právnych a administratívnych prekážok v cezhraničnom kontexte;
7. propagovala klimatický pakt ako „spoločný podnik“ na posilnenie spolupráce medzi miestnymi a regionálnymi samosprávami, európskymi inštitúciami a občanmi zameraný na boj proti zmene klímy a zároveň na riešenie hospodárskej krízy spôsobenej pandémiou COVID-19 a súčasne ako zastrešujúci projekt, ktorý spája všetky zainteresované strany v snahe vypracovať a realizovať miestne klimatické paky a vymieňať si osvedčené postupy;
8. zriadila fórum pre zelenú obnovu, v rámci ktorého by zvýšenému tlaku VR, Európska komisia, miestne a regionálne samosprávy a ďalšie zainteresované strany mohli spolupracovať na vykonávaní zelenej dohody v novom rámci obnovy po pandémii;

⁽¹⁾ COM(2020) 440 final.

9. zabezpečila, aby cieľ nulového znečistenia v záujme životného prostredia bez toxických látok, ktorý je stanovený v zelenej dohode, zostal podstatnou súčasťou zelenej obnovy. Ambiciózny akčný plán nulového znečistenia vody, ovzdušia a pôdy je nevyhnutný predovšetkým ako príspevok k ochrane zdravia;
10. bola ambicióznejšia, pokiaľ ide o budúcu stratégiu EÚ v oblasti biodiverzity s cieľom zastaviť prebiehajúcu stratu biodiverzity a umožniť EÚ zaujať celosvetovo vedúce postavenie v oblasti ochrany a obnovy biodiverzity, ktorá má zásadný význam pri predchádzaní alebo znižovaní vplyvu budúcich pandémieí. Zároveň by Komisia mala podporiť rýchle vykonávanie stratégie lesného hospodárstva EÚ a dohliadať pri tom na zavedenie správnych mechanizmov s cieľom zabezpečiť výmenu a znásobenie osvedčených postupov;
11. podporovala udržateľnú a miestnu výrobu potravín pri vykonávaní iniciatív naplánovaných v rámci stratégie „z farmy na stôl“ v snahe zachovať tak biodiverzitu, pôdu, vodu a morské prostredie a zabezpečiť poľnohospodárom v EÚ dobrú úroveň príjmov a súčasne zabezpečiť spravodlivé trhové ceny a spravodlivé postavenie na trhu pre poľnohospodárskych výrobcov tým, že sa výroba všeobecne záväzným spôsobom prispôbiť požiadavkám trhu, a to najmä počas krízy trhu. Mala by takisto zabezpečiť, aby poľnohospodári a vidiecke oblasti mali podporu pri vykonávaní potrebných štrukturálnych zmien v záujme prechodu na udržateľnejšie potravinové systémy;
12. vypracovala akčný plán na vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv, ktorý pomôže posilniť sociálny rozmer EÚ a zmierniť vplyv prebiehajúcej ekologickej a digitálnej transformácie. VR zdôrazňuje, že vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv má silný územný prvok a že sociálny prehľad, ktorý v súčasnosti odráža iba národné priemery, by sa mal rozšíriť o dodatočné regionálne údaje;
13. začlenila európsku záruku pre deti, ktorej cieľom je boj proti chudobe a vylúčeniu detí v EÚ, do plánu vykonávania Európskeho piliera sociálnych práv;
14. preskúmala potenciál sociálneho hospodárstva a vypracovala „akčný plán v oblasti sociálneho hospodárstva“, ktorým by sa zásady sociálneho hospodárstva začleňovali do rôznych sociálno-ekonomických politík Európskej únie, čo by prispelo k ekologickej a spravodlivej transformácii a k plánu obnovy v období po skončení pandémie COVID-19, v ktorom sa odstráni nesúlad medzi vzdelaním, zručnosťami a pracovnými miestami, a v ktorom sa prioritne rieši nezamestnanosť mladých ľudí a podporuje sa rodová rovnováha;
15. predložila ambicióznou reformu Paktu stability a rastu, ktorej súčasťou bude cieľ udržateľných verejných financií a ponaučenia z krízy spôsobenej pandemiou koronavírusu;
16. pomohla aktivovať verejné a súkromné investície, ktoré môžu mať konkrétny vplyv na reálnu ekonomiku na miestnej a regionálnej úrovni, pričom zohľadní špecifickú situáciu najvzdialenejších regiónov;
17. urýchlene navrhla hĺbkovú reformu európskeho semestra a správy hospodárskych záležitostí EÚ smerom k transparentnému, inkluzívnemu a demokratickému procesu. Silné prepojenie Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti s európskym semestrom zvyšuje naliehavosť reformy s cieľom zabrániť ďalšej centralizácii a prístupu zhora nadol v plánoch obnovy. Namiesto toho by sa mala uprednostniť hospodárska, sociálna a územná súdržnosť medzi členskými štátmi a v rámci nich, ako aj kvalitné verejné investície potrebné na udržateľnú obnovu EÚ. Zreformovaný európsky semester ako celková európska hospodárska stratégia, ktorou sa plnia ciele udržateľného rozvoja v celej EÚ, by mal zahŕňať zásady partnerstva, viacúrovňového riadenia a územného rozmeru, a to na základe návrhu kódexu správania, ktorý navrhol VR pre zapojenie miestnych a regionálnych orgánov do európskeho semestra na národnej úrovni a Európskeho výboru regiónov na európskej úrovni;
18. riešila zraniteľnosť európskych hodnotových reťazcov, ktorú odhalila kríza v dôsledku pandémie COVID-19; identifikovala najslabšie články dodávateľských reťazcov EÚ a diverzifikovala ich zdroje s cieľom znížiť závislosť od jednotlivých krajín, udržateľným spôsobom posilniť európsku priemyselnú základňu a zabezpečiť strategickú priemyselnú autonómiu EÚ. Komisia by ďalej mala vytvoriť klastrovú politiku ako ústrednú súčasť akejkoľvek priemyselnej politiky EÚ, ktorá by dokázala posilniť rozvoj európskych klastrov svetovej úrovne spájajúcich regionálne klastre, siete a ekosystémy;

19. trvala na lepšom vykonávaní kapitol o obchode a udržateľnom rozvoji v obchodných dohodách EÚ a zamerala sa na zlepšenie sociálno-ekonomického a územného vplyvu obchodných dohôd vrátane budúcej dohody so Spojeným kráľovstvom tým, že sa poskytnú podrobnejšie sektorové a geografické analýzy a zároveň sa posilnia kondicionality týkajúce sa obchodu a udržateľného rozvoja v rámci dohôd o voľnom obchode. VR súhlasí s Európskou komisiou, že slobodný, spravodlivý a otvorený obchod môže fungovať, len ak bude Svetová obchodná organizácia (WTO) silná a účinná, a podporuje jej zámer iniciovať komplexnú reformu WTO;
20. zabezpečila plné zapojenie miestnych a regionálnych samospráv do prípravy a vykonávania partnerských dohôd a programov na roky 2021 – 2027;
21. zabezpečila, že umožnenie väčšej flexibility pri využívaní kohéznych fondov a uplatňovaní pravidiel štátnej pomoci, ktorá je potrebná na podporu obnovy regiónov a miest a vidieckych oblastí po kríze súvisiacej s pandémiou COVID-19, nepovedie k centralizácii právomocí a nepripraví miestne a regionálne samosprávy o ich výsady;
22. zúročila skúsenosti získané v rámci Urbánnej agendy pre EÚ a obnovenej Lipskej charty zorganizovaním mestského samitu o udržateľnom rozvoji miest;
23. vychádzala z návrhu „vlny obnovy“, ako aj z akčného plánu mestského partnerstva pre bývanie prijatého v novembri 2018 s cieľom vypracovať európsku agendu pre bývanie v snahe zohľadniť problematiku bývania v rámci rôznych politík EÚ, ktoré ju ovplyvňujú;
24. navrhla ucelený a ambiciózny program EÚ pre vidiecke oblasti zameraný najmä na odľahlé územia, ktoré sa často zanedbávali, aby sa tak vytvorilo väčšie prepojenie s občanmi, ktorí žijú vo vidieckych oblastiach a ktorí sú automaticky izolovanejší od centralizovaných systémov riadenia. Oživenie vidieckych obcí a komunit by EÚ pomohlo preukázať konkrétnu podporu a posilniť jej legitimitu priamo medzi ľuďmi;
25. dôrazne reagovala na výzvy, ktorým čelí európsky cestovný ruch, a to prostredníctvom krátkodobého financovania a dlhodobej stratégie obnovy po kríze, vďaka čomu bude cestovný ruch v budúcnosti odolnejší a udržateľnejší. Politika súdržnosti v dlhodobom rozpočte EÚ na roky 2021 – 2027 musí teda zabezpečiť lepšie využívanie potenciálu kultúry a cestovného ruchu. Dôraz sa naďalej kladie na hospodársku konkurencieschopnosť prostredníctvom výskumu a inovácií, na digitálnu transformáciu, ako aj na európsku agendu pre európsky cestovný ruch;
26. implementovala aktualizovaný akčný plán digitálneho vzdelávania, aby sa plne zohľadnil vplyv pandémie COVID-19 a nové podmienky pre vzdelávanie a odbornú prípravu. Akčný plán by mal slúžiť aj ako katalyzátor rýchleho rozvoja nástrojov dištančného vzdelávania v regiónoch, mestách a vidieckych oblastiach, v menej rozvinutých regiónoch, najmä v školách, pričom digitálne a mediálne zručnosti by sa mali stať neoddeliteľnou súčasťou celoživotného vzdelávania a akčný plán by sa mal stať platformou na výmenu osvedčených postupov medzi európskymi mestami a regiónmi a na celom svete;
27. aktívne zapojila miestne a regionálne samosprávy do dobudovania digitálneho jednotného trhu tým, že využije ich kľúčovú úlohu pri poskytovaní digitálnych služieb občanom a vytváraní a spravovaní digitálnej infraštruktúry, a zabezpečila dôkladné monitorovanie a meranie procesov udržateľnej digitálnej transformácie v európskych regiónoch a mestách s osobitným dôrazom na rozdiely medzi mestom a vidiekom;
28. poskytla vo zvýšenej miere financovanie a vzdelávanie v súvislosti s rýchlym a komplexným zavádzaním digitálnej infraštruktúry a najmä technológie 5G v EÚ, a to aj prostredníctvom budúceho Európskeho fondu obnovy, pričom by sa malo zároveň zaručiť rýchlejšie širokopásmové pripojenie a potrebné vybavenie vo vidieckych, horských a ostrovných oblastiach a v najvzdialenejších regiónoch, ako aj v oblastiach, ktoré čelia demografickým výzvam;
29. podporovala sfunkčnenie európskeho vzdelávacieho priestoru do roku 2025 v úzkej súčinnosti s Európskym výskumným priestorom s cieľom zabezpečiť vysokú kvalitu vzdelávania a odbornej prípravy, ako aj rovnosť a spravodlivosť vo vzdelávaní v reakcii na demografickú zmenu a únik mozgov, a zapojila VR do navrhovania a vykonávania budúcich opatrení v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy, ako aj do vykonávania aktualizovaného programu v oblasti zručností pre Európu a akčného plánu digitálneho vzdelávania;

30. predložila vedecky podložené hodnotenie vplyvu pandémie COVID-19 na demografické zmeny a zabezpečila, aby budúce rozhodnutia boli prispôsobené miestnym potrebám a špecifikám;
31. prednostne sa zamerala na podporu pre organizácie – vrátane neziskových organizácií – ako aj pre malé a stredné podniky, jednotlivých umelcov a zamestnancov v kultúrnych a kreatívnych odvetviach, ktorých obzvlášť tvrdo zasiahli dôsledky pandémie COVID-19. Pri zlepšovaní súčasného strategického rámca EÚ pre kultúru a v ďalšom programe Kreatívna Európa by sa mal osobitný dôraz klásť na posilnenie a ochranu bohatej európskej kultúrnej štruktúry, ako aj regionálnych a miestnych osobitostí a kultúrneho dedičstva;
32. zabezpečila, aby sa pokrízová pomoc Únie kandidátskym krajinám a potenciálnym kandidátskym krajinám dostala do miestnych komunít a dostatočne zapájala miestne a regionálne samosprávy a posilňovala ich postavenie, keďže majú zásadný význam pre zavedenie demokratickej legitímnosti EÚ angažovať sa v týchto krajinách, a zároveň naďalej zdôrazňovala a riešila nebezpečenstvá ovládnutia štátu miestnymi záujmovými skupinami (*local state capture*), ktoré ohrozuje základy demokracie;
33. zvýšila podporu EÚ zameranú na potreby miestnych a regionálnych samospráv a ich združení v partnerských krajinách, najmä v partnerských krajinách južného Stredozemia a v rámci Východného partnerstva, s cieľom vytvoriť novú dynamiku pre decentralizačné reformy a zlepšiť výsledky v oblasti riadenia, ako aj posilniť viditeľnosť prínosov politik EÚ na celom území a na všetkých úrovniach riadenia partnerských krajín. Malo by to zahŕňať vytvorenie školy verejnej správy Východného partnerstva, ako sa navrhlo v spoločnom oznámení o politike Východného partnerstva po roku 2020;
34. prispievala k dosahovaniu cieľov udržateľného rozvoja, a to aj prostredníctvom aktívneho zapojenia miestnych a regionálnych samospráv v partnerských krajinách a podpory partnerských činností spolupráce v duchu partnerstva a solidarity, najmä vzhľadom na vážne globálne vplyvy pandémie COVID-19 a opatrení na zamedzenie jej šírenia;
35. zapojila miestne a regionálne samosprávy do vykonávania a monitorovania stratégie EÚ pre rodovú rovnosť a začlenila do nej opatrenia a nástroje na zvyšovanie odolnosti proti dôsledkom krízy spôsobenej pandemiou COVID-19 v oblasti rodovej rovnosti;
36. využila Konferenciu o budúcnosti Európy ako vhodnú príležitosť spolu s občanmi a miestnymi a regionálnymi samosprávami sa zamyslieť nad EÚ ako nad projektom založenom na základných hodnotách, ako sú demokracia, základné práva a právny štát, ako aj uvažovať o nevyhnutných zmenách súčasného inštitucionálneho rámca EÚ s cieľom zlepšiť jej účinnosť a legitímnosť, ako aj pocit spoluzodpovednosti občanov za európsky projekt;
37. v plnej miere zapojila VR a národné a regionálne parlamenty s legislatívnymi právomocami do všetkých orgánov Konferencie o budúcnosti Európy a tým tento proces čo najviac priblížila občanom; spolupracovala s VR pri vývoji pilotného modelu stáleho a štruktúrovaného dialógu s občanmi prostredníctvom miestnych a regionálnych samospráv, ktorý umožní obojsmerný proces komunikácie medzi občanmi a inštitúciami EÚ a ktorý by neskôr mohol z dlhodobého hľadiska slúžiť na zlepšenie rozhodovacieho procesu EÚ;
38. zintenzívnila úsilie v boji proti dezinformáciám, a to aj na miestnej a regionálnej úrovni, prostredníctvom podpory nezávislých overovateľov faktov, mediálnej gramotnosti a kvalitnej žurnalistiky, pričom by sa malo zdôrazniť, že boj proti dezinformáciám sa nesmie využívať ako výhovorka na zavedenie cenzúry alebo obmedzovanie slobody prejavu;
39. prijala komplexný prístup k politikám v oblasti migrácie, integrácie a azylu na základe zásad dodržiavania základných ľudských práv, subsidiarity, solidarity a medzinárodných záväzkov EÚ a jej členských štátov; zabezpečila lepšie spoločné úsilie o ochranu vonkajších hraníc EÚ a posilnila boj proti neregulárnej migrácii a obchodovaniu s ľuďmi v spolupráci s partnermi EÚ a krajinami pôvodu a tranzitu; a výraznejšie podporovala miestne a regionálne samosprávy, pokiaľ ide o zásadnú úlohu, ktorú zohrávajú v integračných politikách;
40. pokračovala v úspešnej spolupráci s VR v oblasti lepšej právnej regulácie a pri propagácii koncepcie „aktívnej subsidiarity“, najmä prostredníctvom siete regionálnych centier na posudzovanie uplatňovania právnych predpisov EÚ (RegHub) a jej novej úlohy v platforme Fit for Future, ako aj podporou VR pri rozvoji siete RegHub 2.0, aby sa

ešte zvýšila jej účinnosť ako poskytovateľa včasnej spätnej väzby vychádzajúcej zo skúseností používateľov s vykonávaním politiky EÚ na miestnej a regionálnej úrovni;

41. zohľadnila diskusie o budúcom pracovnom programe Európskej komisie, ktoré sa uskutočnili v regionálnych parlamentoch, v nadväznosti na závery osobitnej skupiny Európskej komisie pre subsidiaritu a proporionalitu a pilotného projektu Európskeho výboru regiónov a Konferencie európskych regionálnych legislatívnych zhromaždení (CALRE).

VR poveruje svojho predsedu, aby toto uznesenie postúpil inštitúciám EÚ a predsedníctvam Rady EÚ.

V Bruseli 2. júla 2020

Prededa
Európskeho výboru regiónov
Apostolos TZITZIKOSTAS
